BEEKRANDEN HEBBEN EFFECT

Bufferstroken zijn de afgelopen jaren onderwerp van diverse studies geweest. Het is immers de bedoeling dat er minder mest en gewasbeschermingsmiddelen in de beken komen. De resultaten zijn bemoedigend!

Het meeste onderzoek wordt gedaan naar de effectiviteit van bufferstroken in het verminderen van de uitspoeling van bemesting naar de waterloop. Uit onderzoek blijkt dat bufferstroken de uitspoeling van bemesting in sommige situaties niet beperken, maar in andere situaties tot 20%. De effectiviteit varieert wegens een aanzienlijk aantal situatie afhankelijke variabelen, zoals helling, bodemsoort, bufferstrookbreedte, type bufferstrook, debiet en watertype, aan- of afwezigheid van drainagebuizen, e.d.

Over de schadelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen voor het milieu is men het eens. Uit de verschillende onderzoeken blijkt dat men overwegend positief is ten aanzien van het effect van bufferstroken op verontreiniging van oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen. Dit positieve effect is voornamelijk te verklaren door vermindering van directe emissies (75 tot 95 %), bijvoorbeeld door drift, verwaaiing, lozingen en morsen van middelen. Hierdoor zijn er minder piekbelastingen en dus ecologische schade. Bufferstroken hebben minder effect op indirecte emissies zoals uitspoeling. Deze emissies worden wel verdund met grondwater en leiden tot relatief lage concentraties in het oppervlaktewater. Wanneer de stroken worden ingericht om natuurlijke vijanden van plagen en ziekten aan te trekken (bijvoorbeeld spinnen en sluipwespen), kan een bufferstrook ook leiden tot minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Bufferstroken komen eveneens ten goede aan de biodiversiteit vanwege de vorming van een leefgebied voor bloemensoorten, ongewervelden in het water en op het land, vogels, vissen en kleine zoogdieren. Daarnaast vormen bufferstroken een ecologische verbindingszone tussen natuurgebieden. Door deze verbinding worden de verspreidingsmogelijkheden van planten en dieren vergroot.

Tenslotte zijn er nog bijkomende positieve gevolgen, zoals imagoverbetering van boeren, inkomen voor de boer en beleving van de recreant.

Bron: Stowa(2010). *Bufferstroken in Nederland*. Rapport 39.

BLOEMRIJKE PERCELEN VOOR BIJEN

Honingbijen en wilde bijen zijn een onmiskenbare schakel in het landbouwgebeuren. Bijen vliegen van bloem tot bloem om nectar op te halen. Hierdoor nemen ze telkens een klein beetje stuifmeel met zich mee waardoor ze bloemen gaan bestuiven. Deze bloemen groeien uit tot volwaardige vruchten en zaden van onze gewassen.

De laatste jaren wordt een onrustwekkende achteruitgang opgemerkt van zowel honing- als wilde bijen. Hiervoor worden verschillende oorzaken vernoemd, maar versnippering en verlies aan habitat wordt als één van de belangrijkste oorzaken aangenomen.
Een belangrijk knelpunt voor bijen is het éénzijdig of gebrekkig voedselaanbod, vnl. in het najaar. In nectar zitten suikers en eiwitten die ze nodig hebben voor hun energievoorziening, voor de aanmaak van eitjes of als alternatieve voedselbron in tijden van schaarste aan prooien.
Een extra aanbod aan nectarhoudende planten is dus zeer welkom. Landbouwers kunnen hun steentje bijdragen door te zorgen voor bloeiende perceelranden. Een diverse, streekeigen bloemenstrook met o.a. klaproos, korenbloem, margriet, witte klaver en luzerne biedt een gevarieerd voedselaanbod voor bijen.

Je kan ook een bloemenakker inzaaien op verloren hoekjes, de juiste erfbeplanting en landschapelementen kiezen (bv. wilg, sporkehout, meidoorn en linde) of een vroege groenbedekker inzaaien. Let ook op het bijen-vriendelijk spuiten van gewasbeschermingsmiddelen, zoals bijvoorbeeld niet spuiten niet op in bloei staande gewassen of in de buurt van bijenkorven.

Beekrandenbeheer

DIT PROJECT WORDT GEREALISEERD MET STEUN VAN:

BOCHOLT · Hamont-Achel · HECHTEL EKSEL · Lommel · neerpelt · gemeente Overpelt · Peer · provincie Limburg

IN HET KADER VAN HET INTERREG IVA-PROJECT 'INTERACTIEF WATERBEHEER IN DE GRENSREGIO VLAANDEREN-NEDERLAND'.

interactief waterbeheer · Vlaanderen Nederland

DIT PROJECT WORDT GECOÖRDINEERD DOOR:

Watering DE DOMMELVALLEI

Beekrandenbeheer DOMMELGEBIED

Wilt u reageren op deze nieuwsbrief, heeft u opmerkingen over het project of heeft u tips voor collega's,… Laat het ons weten.

U kan reageren:

- Via de website
  www.beekranden.be
- Via telefoon
  0474 89 83 52
- Via e-mail
  annelies@beekranden.be
- Per fax
  011 61 17 57
- Per post
  Watering De Dommelvallei
  Industrieweg 8 bus 2
  3990 Peer

Beekranden.be

AUGUSTUS 2011

NIEUWSBRIEF Beekrandenbeheer

IN HET STROOMGEBIED VAN DE DOMMEL EN DE WARMBEEK

In dit nummer:

Landbouwer aan het woord 2
Bouwpanelen met nestgelegenheid voor nieuwe stallen 2
131 Noord-Limburgse landbouwers sloten beheerovereenkomst met VLM 3
Beekrandenborrel voor 30km beekranden 4
Ook Provinciaal Steunpunt Land-en-Water promoot beekranden 4
Bloemrijke perceelsranden voor bijen 5
Beekranden hebben effect 5
Contactgegevens

WOORD
VAN DE VOORZITTER

De tijd gaat snel! We zijn ondertussen al 2 jaar bezig met het project 'Beekrandenbeheer'. Tijd voor een kleine terugblik.

In twee jaar werd heel wat gerealiseerd. In onze regio werden niet minder dan 36,5 km perceelsranden langs waterlopen en houtkanten afgesloten. Hiervan werd 31 km aangelegd via ons project. Dit is niet niks. Het betekent dat meer en meer landbouwers overtuigd zijn van de voordelen van beekranden en zo hun bijdrage willen leveren aan een betere waterkwaliteit. Zij werden hiervoor al eerder op gepaste manier in de bloemetjes gezet. Toch is hier ook een dankwoordje voor de deelnemende landbouwers op zijn plaats.

Ook van buiten onze provincie heeft men belangstelling in ons initiatief. We mochten het project al meerdere keren voorstellen op studiedagen in heel Vlaanderen. Ook ontvingen we vele bezoekers die geïnteresseerd zijn om een soortgelijk project in hun regio op te starten.

De kers op de taart was de nominatie voor de wedstrijd "Beste Plattelandsproject 2010". De overwinning konden we helaas niet in de wacht slepen, maar de nominatie op zich was al een mooi schouderklopje.

Het succes van het project bewijst des te meer dat landbouwers trots mogen zijn. Beheerovereenkomsten op vrijwillige basis, gecombineerd met een goede begeleiding van de landbouwers, hebben dan ook vele troeven om de gewenste milieu- en natuurdoelstellingen te bereiken.

Veel leesplezier!

Johan Hillen
Voorzitter watering De Dommelvallei

BOUWPANELEN MET NESTGELEGENHEID

VOOR NIEUWE STALLEN

Veel diersoorten (vleermuizen, uilen, mussen, ...) die normaal op en rond de boerderij voorkomen, worden bedreigd in hun voortbestaan. Onder andere het gebrek aan nestgelegenheid in hedendaagse gebouwen speelt een belangrijke rol.

De integratie en bevestiging van nestkasten aan nieuwe loodsen en stallen ligt niet altijd voor de hand. In overleg met een constructeur van betonpanelen en in samenwerking met de diverse vogel- en vleermuizenwerkgroepen zocht de provincie Oost-Vlaanderen naar haalbare mogelijkheden om tegemoet te komen aan dit probleem. Een oplossing kan eenvoudig zijn: specifieke 'faunapanelen' voorzien in nieuwbouw stallingen.

Een klassiek betonpaneel kan in het productieproces met een kleine moeite voorzien worden van enkele standaardopeningen. Een opening van 18 op 50 cm laat toe om voor verschillende diersoorten nestkasten in te bouwen. Dit heeft geen gevolgen voor de constructie van het gebouw en is ook perfect af te dichten. Een gelijkaardige opzet wordt al met succes toegepast in de appartementsbouw in Nederland.

Als de constructie van nestkasten is afgestemd op het betonpaneel, wordt het voorzien van nestgelegenheid in deze standaard openingen een heel stuk makkelijker. Op die manier krijgt hoevefauna opnieuw meer kansen op het erf van nieuwe landbouw.

Meer info via:
www.oost-vlaanderen.be/landbouw

Rudi Goorman

LANDBOUWER AAN HET WOORD

Rudy Goorman, een varkenshouder uit Neerpelt, heeft kortelings 3 km beekrand aangelegd op zijn percelen. Van de 22 hectaren landbouwgrond die hij gebruikt om voedergewassen te verbouwen is nu 2 hectaren ingenomen door 6 meter brede grasstroken. En dat vindt hij best zo.

"Via vergaderingen van de arrondissementsraad en de bedrijfsgilde van de Boerenbond hoorde ik over de beheerovereenkomst beekranden, over hoe de randen aangelegd worden en welke subsidies er mogelijk waren." Maar toch was het niet de subsidie die Rudy over de streep trok om 3 kilometer beekranden aan te leggen. "Ik zit hier met knolcyperus. Langs de beek mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruikt worden, die voor de knolcyperus toch wel noodzakelijk zijn. Dus om het wat onder controle te houden heb ik het in gras gelegd."

"Ik heb contact opgenomen met Annelies van watering De Dommelvallei. Daarna zijn er samen met de bedrijfsplanner van de Vlaamse Land Maatschappij (VLM) plannen opgemaakt van waar de beekranden gelegd konden worden. De randen, die normaalgezien niet in aanmerking kwamen omdat ze niet langs een geklasseerde waterloop lagen, hebben we toch in die plannen opgenomen. Dan is eerst aan de VLM in Brussel gevraagd of dat mogelijk was. En dat is uiteindelijk kunnen doorgaan." En toen ging de bal aan het rollen. Annelies bracht de administratie in orde, diende de aanvraag voor de beheerovereenkomst in bij de VLM en zorgde voor het graszaadmengsel. De werken, die nodig waren om de grasstroken in te zaaien, werden ook door haar gecoördineerd. Bovendien zorgde ze voor een vergoeding voor de werken via LiSRO. Om het met de woorden van Rudy te zeggen: "Ja, dat is allemaal netjes gebeurd".

Het eerste contact met Annelies vond plaats in augustus 2010. De beekranden konden in dat najaar al ingezaaid worden, maar het weer gooide roet in het eten. Toen de laatste korrelmaïs van het veld gereden werd, lag er al sneeuw en dus werd het inzaaien van de grasstrook uitgesteld tot het voorjaar van 2011. Door de droogte in april en mei kwam het gras niet zo vlot op, maar ondertussen liggen de beekranden er stralend bij.

De nuchtere kant van Rudy komt naar boven als hij vertelt over de dingen waar je als landbouwer toch even bij moet stilstaan vooraleer een beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer af te sluiten. Er mag bijvoorbeeld niet gemest worden op de grasstrook. "Ik heb extra mestafzet moeten zoeken. Dit jaar ging dat redelijk. Maar als de mestwet nog aangescherpt wordt, dan ga ik het misschien moeten verwerken en dat is een ander verhaal." Als varkenshouder is het voor Rudy ook afwachten of hij het hooi verkocht krijgt. "Omdat ik zelf alleen met varkens zit, moet dat allemaal afgevoerd worden. Maar van de paardenliefhebbers is er hier en daar wel wat vraag achter hooi."

Collega landbouwers reageren positief op zijn beheerovereenkomst. "Sommigen, die al met beheerovereenkomsten zitten, geven mij er groot gelijk in. Want als je langs waterlopen of onder bomen zit, heb je toch een iets mindere opbrengt van maïs en andere gewassen. Dan kan je beter zo een rand aanleggen." Op de vraag of hij de beekranden zou aanbevelen aan andere landbouwers, reageert Rudy genuanceerd. "Tot zover ik er nu ervaring mee heb zou ik het zeker aanraden langs een geklasseerde beek, langs een sloot minder. Zeker bij sloten

>>

die droogvallen zou ik het niet doen om het perceel zo optimaal mogelijk te benutten. Iemand die grondoverschot heeft, kan het dan wel doen, maar tegen iemand die al voerder tekort heeft zou ik zeggen: gebruik de oppervlakte voor eigen voederwinning."

Om met een openhartig woordje van Rudy af te sluiten: "Ik zou liever geen sloten en beken gehad hebben, zodat ik mijn percelen ten volle zou kunnen benutten. Maar vermits dat water naar de toekomst toe steeds belangrijker gaat worden én omdat ze daar vanuit de overheid steeds meer naartoe aan het werken zijn, zullen we iets langs die sloten moeten gaan doen. En dan zijn de beekranden de dag van vandaag de beste optie denk ik."

131 NOORD-LIMBURGSE LANDBOUWERS SLOTEN BEHEEROVEREENKOMST MET VLM

Zoals bekend sluit de VLM (Vlaamse Landmaatschappij) met landbouwers beheerovereenkomsten (BO's) af die gericht zijn op het behoud of de verbetering van de kwaliteit van het milieu, de natuur of het landschap. Landbouwers worden vergoed voor de diensten die zij leveren met middelen van de Vlaamse overheid en Europa.

In totaal hadden begin dit jaar 873 Limburgse landbouwers één of meerder BO's gesloten om maatregelen te nemen. Dit is bijna 1 op 5 landbouwers. In Limburg zijn er op dit moment 1913 BO's gesloten.

In onze regio (gemeenten Bocholt, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Lommel, Neerpelt, Overpelt en Peer) hadden midden vorig jaar 131 landbouwers één of meerdere BO's afgesloten. Vooral in Peer kennen de beheerovereenkomsten veel succes. Maar liefst 41 landbouwers sloten in die gemeente een BO met de Vlaamse Landmaatschappij. Maar ook in Bocholt en in Neerpelt zijn veel landbouwers te vinden voor een BO (resp. 29 en 27 landbouwers).

De beheerovereenkomsten perceelsranden zijn in onze regio het populairste. In onze regio hebben alle landbouwers samen op dit moment meer dan 36,5 kilometer perceelsranden afgesloten. De landbouwers in de gemeente Peer zijn verantwoordelijk voor de helft van die kilometers (18,5 km). In Neerpelt sloten landbouwers voor 5,5 km perceelsranden een BO af en in Hamont-Achel 4,8 km.

Ook de BO's waarbij landbouwers zich ertoe verbinden om kleinschalige landschapselementen aan te planten of te onderhouden zijn in onze regio populier. Zo hebben veel landbouwers een beheerovereenkomst afgesloten om hagen en heggen aan te planten (6,8 km) of te onderhouden (4,85 km); om houtkanten aan te planten (3,72 km) of te onderhouden (30,5 km). Ook werden in onze regio zeven poelen aangelegd via een beheerovereenkomst en worden acht poelen onderhouden.

Wie interesse heeft om een beheerovereenkomst af te sluiten, kan contact opnemen met de bedrijfsplanner van de VLM: Davy Noelmans (tel. 011 29 87 05). Landbouwers uit Peer kunnen contact opnemen met Katja Groven (tel. 011 29 87 13).

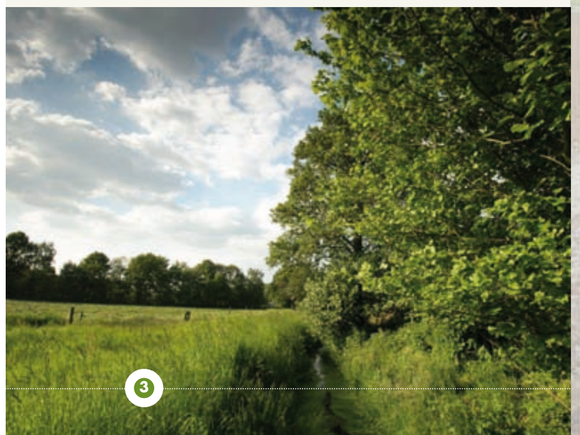

BEEKRANDENBORREL VOOR 30 KM BEEKRANDEN

Bij de start van het project 'Beekrandenbeheer' werd als doel gesteld om in 3 jaar tijd 30 km beekranden af te sluiten. Met enige trots kunnen we melden dat we deze doelstelling na 2 jaar al behaald hebben. Dit succes is natuurlijk dankzij de medewerking van talrijke landbouwers en dat was reden genoeg voor een feestje.

Op 25 maart werden de deelnemende landbouwers uitgenodigd voor een drankje in het ontmoetingscentrum in Kleine Brogel. Boer Martijn, wereldberoemd in Kaulille en omstreken, kwam er zijn beste liedjes brengen. De aanwezige landbouwers kregen ook een aandenken aan het project 'Beekrandenbeheer' mee naar huis.

Het succes van het project bleek ook uit de nominatie voor de wedstrijd 'Prima Plattelandsproject 2010'. Helaas hebben we de hoofdprijs niet in de wacht kunnen slepen, maar de nominatie op zich was al een opsteker voor de watering.

Ook in 2011 kunnen er nog volop beekranden afgesloten worden. Dit is wel het laatste jaar dat dit kan via het project 'Beekrandenbeheer in het stroomgebied van de Dommel en de Warmbeek'. Meer informatie vindt u op www.beekranden.be of contacteer Annelies. Op de achterzijde vindt u alle contactgegevens.

OOK PROVINCIAAL STEUNPUNT LAND - EN - WATER PROMOOT BEEKRANDEN

In Zuid-Limburg, vooral in Haspengouw en de Voerstreek, komt veel erosie voor. Bij hevige regen stroomt het water van de hellingen en sleurt het veel modder van de akkers mee naar de waterloop. De modder komt in de waterlopen terecht, bezinkt en verstoort de afvoer. Samen met de modder spoelen ook veel mest- en sproeistoffen uit naar de waterloop. Als landbouwers de grond te dicht langs de waterloop bewerken, wordt dit probleem alleen maar erger.

Om de modder als gevolg van land- en bewerkingserosie in de waterloop te vermijden, werden in 2010 de activiteiten van het Provinciaal Steunpunt Land-en-Water uitgebreid met de aanleg van beekranden. Grasstroken naast de waterloop vertragen de waterstroom, waardoor de gronddeeltjes in het gras worden afgezet, samen met (een deel van) de mest- en sproeistoffen. Een bijkomend voordeel is dat een grasstrook naast de waterloop een sterke verbetering van de ecologische toestand oplevert.

Samen met de watering De Dommelvallei, startte het Provinciaal Steunpunt Land-en-Water in september 2010 met een pilootproject 'Beekrandenbeheer' in Bilzen. De aanpalende landbouwers werden gevraagd om beekranden aan te leggen naast de Langkeukelbeek om slibafzetting in de toekomst te vermijden. De respons was erg goed en er werd besloten om ook op grondgebied Lanaken de landbouwers naast de Langkeukelbeek te contacteren. Op enkele weken tijd werden in Bilzen en Lanaken voor meer dan 3 kilometer beheersovereenkomsten afgesloten op 23 percelen van 12 verschillende landbouwers.

Door het grote succes zal het Provinciaal Steunpunt Land-en-Water het project 'Beekrandenbeheer Zuid-Limburg' in de toekomst uitbreiden naar Bilzen (Wijerkensbeek, Hesewater, Louw, Heeswater), Riemst (Millenbeek, Zouw, Vloedgracht) en Borgloon (Golmeerzouwbeek).

Meer info op
www.land-en-water.be